

Aksjonsforskning - fra historiske posisjon til moderne metoddebatt

Morten Levin
Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse, NTNU
Foredrag ved seminar om Aksjonsforskning i praksis
Trondheim, 2002-11-19

Morten Levin

Oversikt over innhold

- Hva er aksjonsforskning
- Historiske røtter og konstruksjon av et stamtre
- Pragmatisk filosofisk begrunnelse for AR
- Samskapt læring
- AR og dagens metoddebatt
- AR i praksis – praksis i AR

Morten Levin

Hva er aksjonsforskning?

- **Ingen klar og entydig definisjon**
 - Handling og refleksjon
 - Mye handling og lite refleksjon
- **Mange ulike faglige rammer**
 - Retninger uten gjensidig kontakt

Morten Levin

De første spede forsøk

- **Kurt Lewin og MIT miljøet**
 - Naturlig eksperiment
 - Bruk av innvoller til mat under den andre verdenskrigen
 - National training laboratory
 - Gruppedynamikk, T grupper
 - Miljøet lever den dag i dag.
- **Modellering**
 - Eksperimentering i "naturlige" kontekster
 - Sosial-psykologisk begrepsapparat
 - Sosial dynamikk

Morten Levin

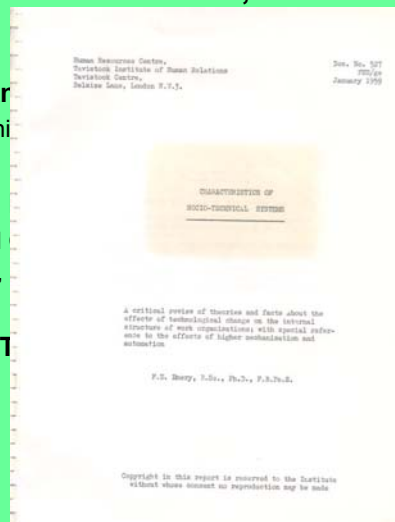
Arven fra Kurt Lewin

- **Unfreezing – Change – Freezing**
 - Modellering av endring
- **Gruppedynamikk**
 - Læring og utvikling i grupper
- **Opptatt av dynamikken i sosiale systemer**
- "Ingen ting er så praktisk som en god teori"

Morten Levin

Tavistock Institute of Human Relations, London

- **Arnestedet for den sosiotekniske**
 - Erich Trist, Fred Emery og Philip
- **Kullgruvestudien til Trist og**
 - The Longwall Method of Coal
 - Som ikke er et paper om AF,
- **Kopling til Lewin og Erinar T**

Morten Levin

Den norske arven

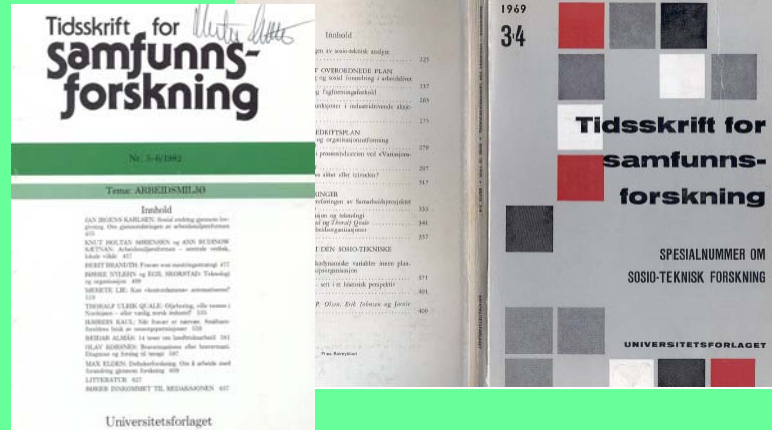
Morten Levin

Samarbeidsforsøkene

- **Norsk mulighet - LO og NAF (NHO) kunne samarbeide**
 - Profiler som Siem og Aspengren som viktige aktører
 - Fase I : Studie av industrielt demokrati i Europa
 - Fase II: Felteksperimentene
 - Fra forsker i sovepose til gjør det selv (Elden)
- **Institutt for industriell miljøforskning ved NTH i Trondheim**
- **AFI i Oslo**
- **Mye aksjon og hva ble produsert av forskning?**
 - Moxness
 - Bøtker Sørensen og Tove H Hammer (Positivitisk USA posisjon)

Morten Levin

En senere versjon kom i 1982

Morten Levin

Diffusjon av "Norske" ideer

- **Til Sverige**
 - Volvo –
 - Kalmarfabrikken ,
 - Arendalsfabrikken
- **Til USA**
 - UCLA, Lou Davis
 - Harvard, Maccoby
 - Procter and Gamble som viktig bedrift
- **Til Japan**
 - Kombinert med kvalitetstenking
- **Reeksportert til Norge som**
 - Kvalitetssirkler, Problemløsningsgrupper etc.

Morten Levin

- Sosio-teknisk tenkning
- ”Greenfield sites”
- Teknokratisk orientert – lite igjen av demokrati
- Effektivitet som argument
- Ekspertdrevet – stort engasjement i kursvirksomhet

AF modellert som ”kritisk teori”

- **Influert av tidlig Habermas**

- Vitenskap som ideologi
- Theory and practice

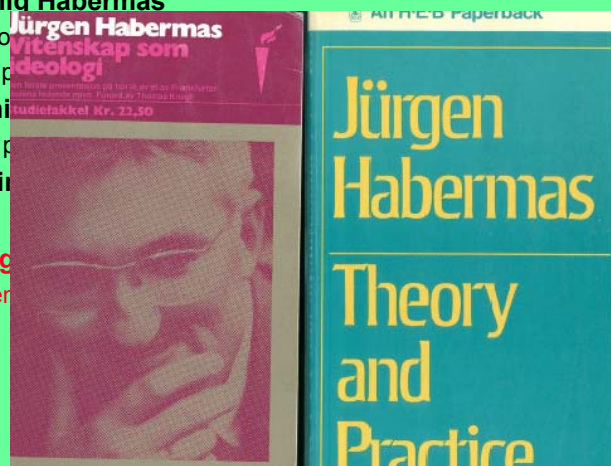
- **Thomas Mathison**

- Nord-Odals p...

- **KROM (Kriminologi)**

- **Mye aksjon og**

- Levde i felten

En moderne versjon

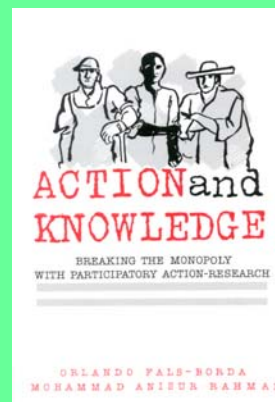
- Kritisk pedagogikk
- Voksenpedagogikk
- Habermas –Kritisk teori
- Aksjonsforskning som arbeidsformen

Morten Levin

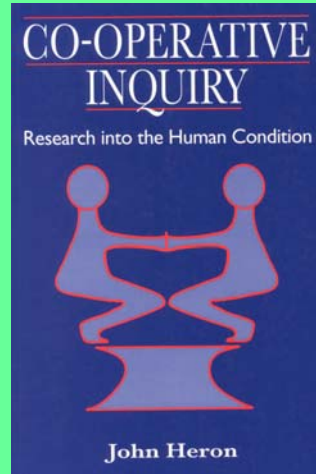
Aksjonsforskning i den 3. Verden Participatory Action Research

- **Frigjøringspedagogikk**
 - Paulo Freire, Myles Horton
- **Sosiologisk orientering**
 - Orlando Fals Borda
- **Marxistisk dominans**
- **Politisk legitimering og lite øye for/interesse for forskning**

Morten Levin

Human Inquiry / Co-operative Inquiry

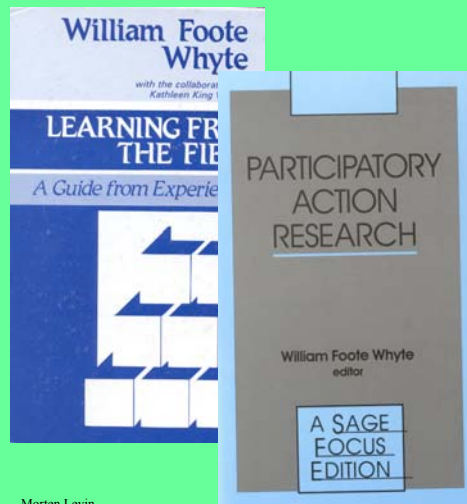

- Erfaringsbasert læring
- Interpersonlig posisjon
- Ikke kartesisk posisjon mhp bevissthet
- Forskning gjennom aktiv involvering

Morten Levin

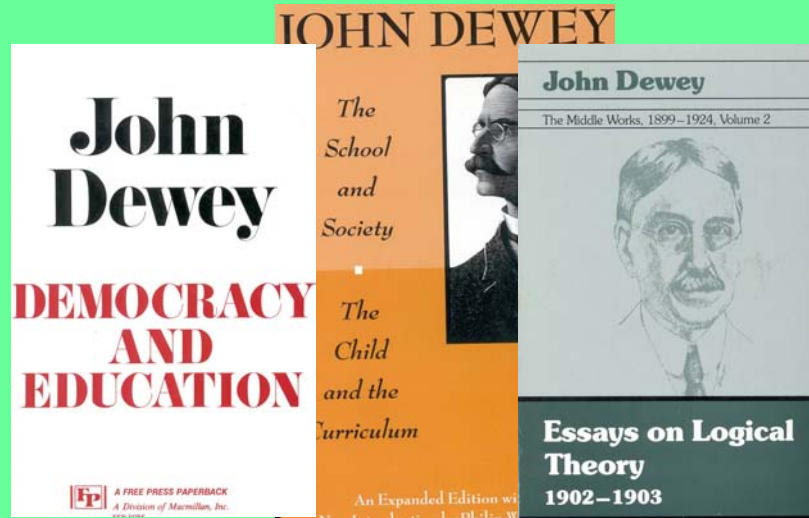
Participative Action Research

- Bill Whyte; Cornell
- Deltakelse som viktig
- Involvering av fagforeninger
- Chicago skolen – etnometodologer
- Epistemologisk vag

Morten Levin

Pragmatisk begrunnet AF

Morten Levin

Organisasjonslæringens pragmatiske opphav

- Argyris & Schöns produktive samspill
- Ga org.læring en pragmatisk begrunnelse (1996)

Morten Levin

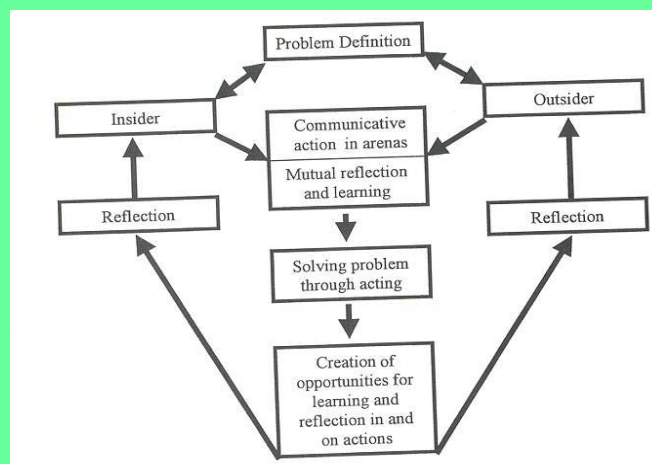
Greenwood/Levin posisjon

- Kontekstbundet
- Reelle problemer
- Samskaping av læring
- Bygger på mangfold
- Fra konstruksjon av mening til handling som gir ny mening
- "Virker" som kriterium for validitet

Morten Levin

Samskapt læring

Morten Levin

Aksjonsforskning og dagens metodedebatt

- **Den kvantitative diskusjonen lar jeg være**
 - Den er jo knapt til stede som annet enn teknikaliteter
- **Den kvalitative diskusjonen**
 - To retninger:
 - Teknikker for analyse og konstruksjon av mening fra kvalitativt materiale
 - Kampen om å forstå seg selv som involvert politisk sosial aktør i forskningsprosessen

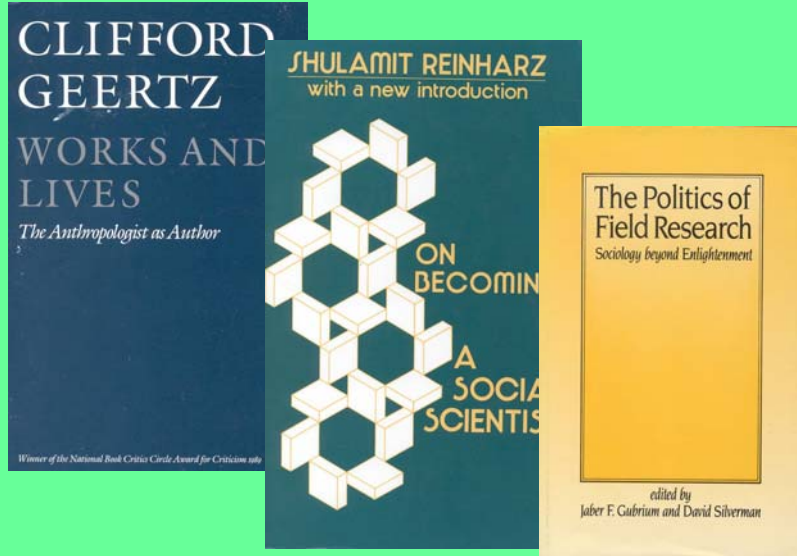
Morten Levin

Teknikkorienteringen

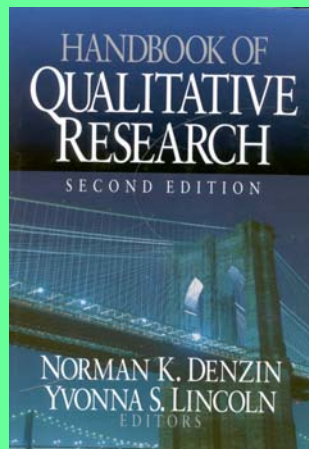

Morten Levin

Aktør/handlingsorienteringen

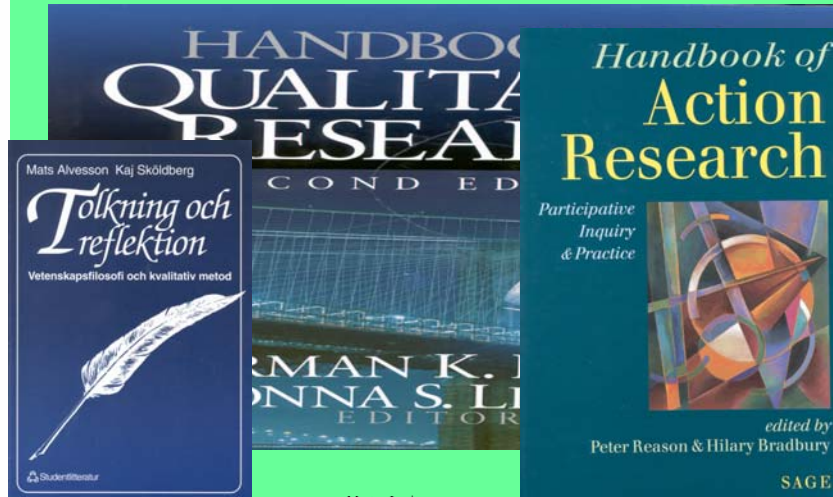

Den integrerte diskusjonen

Morten Levin

Den integrerte diskusjonen

Morten Levin

Den involverte politiske kunnskapsaktør

- **Modell II kunnskap (kontekstbundet, kontekst spesifikk)**
 - Nowotny, Scott, Gibbons, 2001
- **Den involverte politiske engasjerte forsker**
 - Flyvbjerg, 2001
- **Kunnskapsproduksjonens utfordring for universitetene**
 - Fuller, 2002
- **Internett, kunnskap, læring og identitet**
 - Dreyfus, 2001

Morten Levin

Hva så med all denne metodediskusjonen?

- Det må på ett eller annet tidspunkt bli noe samsvar mellom epistemologisk posisjon/metode og undervisningsinstitusjonens organisering og praksis.
- "Effekten" av Skjervheims arbeid fra 1959 er langt fra betryggende.....

Morten Levin

Svaret på denne utfordringen er selvsagt:

- **Aksjonsforskning**
 - Deltakelse
 - Ansvarlig aktør
 - Demokratisk verdigrunnlag

Morten Levin

AR i praksis

- **Utvikle problemstillinger sammen med lokale aktører**
- **Tenke konstruksjon av læringsarenaer**
 - Kjenne til egenskaper ved forskjellige arenaer
 - Velge rett arena
- **Bidra til handling lokalt**
- **Skape refleksjon over resultater**
- **Publiser for andre forskere**

Morten Levin

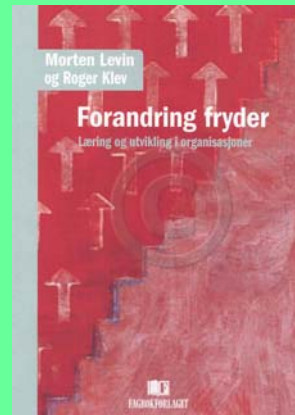
Praksis i AR

- **Etablere et samspill med lokale aktører**
 - Vår business er avhengig av tillit mellom forsker og innbygger
- **Søke seg frem til en første problemstilling**
 - "Quick fix" er ikke å forakte
- **Gjør så absolutt en forstudie for å bli kjent med organisasjonen**
- **Kom i inngrep med de viktige prosessene for omstilling**
 - Ingen utviklingsorganisasjon på "si"
- **Kjør prosesser hvor innbygger og forskere lærer**
- **Vårt bidrag må være nytting – de må betale for det**

Morten Levin

Og så til reklamen

VIL DERE LÆRE OM PRAKSIS SÅ LES:

Morten Levin